

«Det er bedre at
fiskarane et opp selen,
enn at selen et opp
fisken.»

SELFANGSTFORKJEMBAR ARNEFINN KARLSEN TIL SUNNMØRSPOSTEN.

Innhold:

Boikott av laks?

Norges Naturvernforbund truer med internasjonal boikott av oppdrettslaks, dersom Stortinget ikke gjennomfører tiltak for å verne villaksen.

• side 4

Utslipp på nett

Snart kan du via nettet finne ut hvor store utslipp norske bedrifter har.

• side 5

EU med grønn flaskehals

Østblokkland som søker medlemskap i EU, møter knallharde miljøkrav.

• side 10

Oljekamp i Calgary?

Demonstranter har ligget i hardtrening foran oljetoppmøtet i Calgary. Forslag om liberalisering av energimarkedene setter sinnene i kok.

• side 10

Skipstrafikk truer Arktis

Skipsulykker med påfølgende forurensning kan true Arktis. Trafikken i nord øker.

• side 11

Sommer- resepten

Skal du ha en grønn sommer bør du investere i en flergangsgrill, feriere i nær-områdene og for all del: Ikke brenn trykimpregnert trevirke!

• side 12

– Helt horribelt!

Reagerer mot småbarn på storviltjakt

Canadiske myndigheter er lite begeistret for norske småbarn på bjørnejakt og vurderer nå å forfølge saken der en norsk far lot sin syvårige sønn felle en svartbjørn. (Foto: Scanpix/Corbis/Kennan Ward)

Norges Jeger- og Fiskerforbund reagerer kraftig på historien om nordmannen Kåre Lehne som lot sin syvårige sønn skyte bjørn i Canada. – Helt horribelt, sier jaktkonsulent Sven Storbrenden.

– En far burde vite bedre enn å gi sin sønn på syv år en storvilt-rifle, ikke minst for barnets egen sikkerhet, sier viltkonsulent i Alberta Environment, Drew Mahafy.

• side 3

Forbrukerrådet vil stanse import av tropisk tømmer

Forbrukerrådet krever importforbud mot tropisk tømmer fra ulovlig hogst. – Dette er et veldig uryddig marked. Regnskogen hogges med en hastighet som er langt fra bærekraftig. Stadlig nye

regnskogsområder blir borte, arter utryddes og lokalsamfunn ødelagt. Dessuten ser det ut til at mange markedsaktører ikke opptre ansvarlig, sier Line Andersen i Forbrukerrådet.

• side 2

Kjære leser

Dette nummeret av Natur & miljø Bulletin sendes til alle medlemmer i Norges Naturvernforbund. Ønsker du å motta flere utgaver kan du benytte muligheten til å bestille et gratis prøveabonnement, se side 8.

Å komme på banen

I dette nummeret av Natur & miljø Bulletin truer Naturvernforbundet med internasjonale reaksjoner dersom Stortinget ikke setter fart i arbeidet med

Leder

å verne villaksen. "Det er ikke noe vi ønsker, men hvis det står mellom oppdrettsnæringen og villaksen, så er det vår jobb å forsvare villaksen," sier forbundets leder, Erik Solheim.

Utsillet er et eksempel på hvordan Naturvernforbundet kan være offensivt og bidra til offentlig debatt om miljøspørsmål.

For miljøbevegelsen har ikke mange maktnidder, men opinionen er definitivt ett av dem. Og skal man få folkemeningen på sin side, må man også være synlig i avisene, og ikke minst på TV.

Noen vil kanskje si at miljøvern ikke er like spennende for folk flest som det var for ti år siden. Men det er miljøorganisasjonenes oppgave å sørge for at miljøvern erobrer en plass høyest mulig på den offentlige dagsorden. Undersøkelser viser også at avisene aldri har skrevet mer om miljøvern enn de gjør i dag. Man kan nesten ikke åpne en avis uten å finne saker om rovdyr eller gen-mat, miljøgifter eller gasskraftverk. Utfordringen for Naturvernforbundet er å bidra til at debatten også drives på forbundets vilkår.

For Naturvernforbundet må vinne saker, oppslutning og snu en negativ medlemstrend. Da må forbundet profilere personer lokalt og nasjonalt. Det krever både oppfinnsomhet og klar tale. ■

Forbrukerrådet krever importforbud

Forbrukerrådet ber miljøvernminister Siri Bjerke innføre importforbud mot trevirke og møbler av tropisk regnskog med uklart opprinnelse.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

I et brev til Miljøverndepartementet (MD) krever Forbrukerrådet at det innføres importforbud mot tropisk trevirke og møbler av tropisk regnskog som stammer fra ulovlig hogst eller har uklart opprinnelse. Forbrukerrådet oppfordrer også miljøvernmyndighetene til å ta initiativ til å stoppe internasjonal handel med slikt tømmer.

– Hvorfor ønsker Forbrukerrådet importforbud mot tropisk tømmer?

– Fordi dette er et veldig uoversiktlig marked. Vi vet at alle regnskogene avvikles med en hastighet som er langt fra bærekraftig. Tømmerselskapene rykker inn i stadig nye regnskogsområder, utrydder arter og ødelegger lokalsamfunn. Vi skjønner ikke hvorfor møbler av ulovlig hogget trevirke i det hele tatt finnes på det norske markedet, sier rådgiver Line Andersen i Forbrukerrådet.

Uansvarlige forhandlere

Andersen sier det er viktig å oppfordre forbrukerne til boikott av slike varer, men at det er grenser for hva forbrukerne skal ha ansvar for når de er ute og handler.

– Vi mener det er et politisk ansvar å hindre at produkter med klare negative sosiale og miljømessige konsekvenser ikke sel-

ges på det norske markedet. Spesielt er dette viktig i et marked hvor mange av næringsaktørene ikke ser ut til å opptre ansvarlig. Mange butikker og butikjeder selger varer de ikke vet opprinnelsen til. Samtidig har Regnskogsfondet dokumentert at det florerer med mange forskjellige merkeordninger som sannsynligvis ikke er til å stole på, sier Andersen.

– Viktig sak

Miljøbevegelsen har i mange år sagt at den eneste troverdige miljømerkingen av tømmer er det såkalte FSC-merket (Forest Stewardship Council). Andersen forteller at Forbrukerrådet støtter miljøbevegelsen i dette synet, og at de ikke er negative til import av FSC-merket regnskogstømmer.

– Dette er en viktig sak, som

vi definitivt ikke har glemt. Saksbehandleren har allerede tatt en del kontakter, og jeg vet han jobber videre med dette. Men vi ønsker heller å gjøre en skikkelig jobb, enn å komme med et kjapt svar, sier rådgiver Asbjørn Solås i MD.

– Myndighetene må ta ansvar

– Glimrende, er Regnskogsfondets leder, Lars Løvolds, umiddelbare kommentar til Forbrukerrådets utspill.

Løvold mener det er på høy tid at noen utenfor miljøvern-miljøet reagerer på at det tilsynelatende er fritt fram å selge møbler av ulovlig hogget trevirke på det norske markedet.

– Regnskogsfondet er helt på linje med Forbrukerrådet i denne saken. Forbrukerne har krav på å kunne handle trygt, uten at deres forbruk bidrar til alvorlig miljøødeleggelse og brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Myndighetene bør nå gripe inn hvis de ikke ønsker å legitimere fortsatt rasering av regnskogen, sier Løvold. ■

Moen og Moen

Miljøvernminister Siri Bjerke har utnevnt Berit Forbord Moen til konstituert direktør i Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Berit Forbord Moen er mor til miljøvernminister Siri Bjerkes politiske rådgiver, Jo Stein Moen. Siri Bjerke og Jo Stein Moen utgjør sammen med statssekretær Stein Lier Hansen Miljøvern-

departementets politiske ledelse. Lier Hansen har for tiden permisjon fra stillingen som direktør i DN.

Berit Forbord Moen kommer fra stillingen som direktør for informasjonsavdelingen i DN. Konstitusjonsperioden gjelder frem til 30. juni neste år. ■

Syvåring på ulovlig bjørnejakt

Norges Jeger- og Fiskerforbund reagerer kraftig mot nordmannen som lot sin syv år gamle sønn skyte en bjørn i Canada. Det gjør også canadiske miljømyndigheter.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

For om lag tre uker siden skjøt nordmannen Kåre Willy Lehne en svartbjørn i delstaten Alberta i Canada. Det var VG som først brakte historien som ikke er særlig unik, hadde det ikke vært for at jegeren bare var syv år gammel.

Syvåringen var på jaktturn sammen med sin far Kåre Lehne og elleve andre jegere fra Sørlandet. Etter at faren først hadde felt en 200 kilos svartbjørn på jaktturens andre dag kom far og sønn på skuddhold av en ny bjørn to dager senere. Da lot Kåre Lehne sønnen få prøve seg med rifla.

– Vi lå på post ved et åte da jeg hørte lyder bak oss. Der stod bjørnen og rotet i avfallet vårt, bare femti meter unna. Stille hjalp jeg (ham) i posisjon. Mens jeg sikret med egen rifle ved siden av ham fikk han skyte ett

skudd. Det holdt, sier Kåre Lehne til VG.

– Dette er helt horribelt.

Slik reagerer jaktkonsulent Sven Stenbrenden i Norges Jeger- og Fiskerforbund på historien om syvåringen på storviltjakt. Han legger til at det selvsagt er farens ansvar at slikt ikke skal skje.

– En syvåring har ikke noe reelt forhold til våpen, sier han til N&M Bulletin.

Ifølge Stenbrenden kan jegere som ikke jakter etisk forsvarlig bli ekskludert fra Norges Jeger- og Fiskerforbund.

– Det skjer, men det er ikke ofte. Det finnes uheldige utskudd hos oss som det gjør ellers i samfunnet. Når det gjelder denne jegeren er han ikke medlem hos oss, og jeg tror jeg må si "heldigvis".

Myndighetene reagerer

I Norge må man være minst 16 år for å jakte storvilt. Da kreves det imidlertid at jegeren er sammen

med andre voksne. Jakter man alene er aldersgrensen 18 år.

Viltkonsulent Drew Mahafy ved Alberta Environment bekrefter at det ikke er lov for syvåringer å jakte i Canada heller.

– Dersom denne historien er sann ønsker vi å følge det opp. Det er en klart ulovlig handling. Man må være minst 14 år for å jakte med kruttdrevne våpen i Canada. En far burde vite bedre enn å gi sin sønn på syv år en storvilt rifle, ikke minst for barnets egen sikkerhet, sier han til N&M Bulletin.

Førstekonsulent Øystein Størkersen ved Direktoratet for naturforvaltning (DN) er usikker på om den lovstridige jakten vil få konsekvenser for Kåre Lehne.

– Når det gjelder import av de felte bjørnene kreves det kun en eksportlisens fra Canada. Dersom den er i orden er det ikke noe vi kan gjøre med saken. Dette kommer av at svartbjørnen er på den såkalte "CITES-liste 2"

som innbefatter dyr som ikke er like truet som de på liste 1.

Dersom den ulovlige jakten hadde foregått i Europa hadde det også vært større muligheter for straffeforfølgelse av den voksne jegeren.

– Norge har nylig sluttet seg til konvensjonen om vern av miljø gjennom bruk av straffelov, forteller Størkersen. Kun europeiske land deltar i konvensjonen. Et lovbrudd i Canada vil derfor ikke omfattes av den.

Solgte historien etter at bjørnen var skutt

Reidun Lehne, gift med Kåre Lehne og mor til syvåringen, bekrefter overfor N&M Bulletin at historien om syvåringens bjørnefelling er sann. Hun forklarer i tillegg at mannen vanskelig kan uttale seg om saken ettersom han har solgt rettighetene til det Se og Hør-eide jaktbladet Jeger Hund og Våpen. ■

Skogen - vår gave til fremtiden!

Det hele begynte i 1674. Vi har lange tradisjoner i å arbeide langsiktig og tenke både på avvirkning og tilvekst.

Vår skog drives aktivt etter langsiktige bærekraftige driftsplaner og er miljøsertifisert.

Trelast som produseres og selges med vårt merke er rene naturprodukter basert på fornybar naturbruk.

Vår tradisjonsrike historie er din garanti.

Stangeskovene

1930 Aurskog • Telefon: 63 86 59 00 • Telefax: 63 86 58 78
e-post: firmapost@stangeskovene.no • www.stangeskovene.no

produsert av: Tanne Foto: Høyvika IT

Truer med boikott av laksen

Norges Naturvernforbund truer med internasjonal boikott av oppdrettslaks, dersom Stortinget ikke gjennomfører tiltak for å verne villaksen.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Regjeringens varslede tiltak for villaksen er ikke tilstrekkelig, mener Norges Naturvernforbund. Stortinget må få fortgang i arbeidet, krever Naturvernforbundets leder Erik Solheim. Hvis Stortinget ikke følger oppfordringen vil forbundet informere land som importerer oppdrettslaks.

– Oppdrettslaksen er avhengig av miljøtillit i markedet. Det fortjener den ikke hvis næringa driver på bekostning av den naturlige laksen, sier Solheim.

– Er det aktuelt å oppfordre til boikott?

– Hvis det ikke skjer noe, er det en mulighet. Det er ikke noe vi ønsker, men hvis det står mellom oppdrettsnæringen og villaksen, så er det vår jobb å for-

svare villaksen, sier Solheim. I 1999 eksporterte Norge laks til en verdi av 10,8 milliarder kroner.

– For vag

Utvalget som utredet vern av villaksen foreslo tiltak i 50 av 600 lakseførende vassdrag. Tiltakene skulle rette seg mot skadelige inngrep som vassdragsregulering, veibygging, forurensning og oppdrettsvirksomhet i ferskvann og sjø.

Miljøvernminister Siri Bjerke varslet 19. mai at regjeringen vil innføre nasjonale laksevassdrag og -fjorder. Regjeringen har ikke tatt stilling til hvilke områder dette skal gjelde, bortsett fra 28 vassdrag som allerede er vernet mot kraftutbygging.

– Regjeringen er veldig vag. De har ingen fremdriftsplan. Selv om oppdrettsnæringen med noen reservasjoner har gått inn for oppdrettsfrie soner, vil Fiskeridepartementet ha minst mulig

av det, sier Solheim, som var medlem av villaksutvalget.

Krever fart i arbeidet

Stortingets energi- og miljøkomité legger frem sitt forslag til vern av villaksen 15. juni, men saken blir ikke ferdigbehandlet i Stortinget før til høsten. I et brev til Stortinget skriver Naturvernforbundet at de "...ikke ønsker å komme i en situasjon hvor vi må påkalle internasjonal oppmerksomhet for å realisere Norges klare ansvar for forvaltningen av atlantisk laks."

– Med dette brevet vil vi få Stortinget til å gi mer konkrete føringer. Det må tempo inn i arbeidet, krever Solheim. Han mener 50 nasjonale laksevassdrag bør innføres i løpet av ett års tid.

– Det bør gå. Om ikke Stortinget sier noe om sluttbehandling, bør de si noe om når prosessen skal komme i gang. ■

 Norsk Romsenter
NORWEGIAN SPACE CENTRE
<http://www.spacecentre.no/>

PORSGRUNN KOMMUNE

**Vi gratulerer
Norges Naturvernforbund
som vinner av
Oslo havnevesens miljøpris
for 1999**

Oslo havnevesen

Trondheim Havn
Fis Senteret, 7005 Trondheim

Vi støtter Norges Naturvernforbund

- Hallingdal Renovasjon AS
- Labconsult AS

Naturkalenderen 2001 "Vår levende natur"

Naturkalenderen er den perfekte – og varige – gave og hilsen til familie, venner og kjente i inn- og utland. Begrenset opplag.

Bestill nå på e-post naturvern@naturvern.no, via Norges Naturvernforbunds nettsider www.naturvern.no eller fra NNV, Pb. 342 Sentrum, 0101 Oslo. Faks 2240 2410. Kan også hentes i sekretariatet.

Pris kun kr 150. Medlemspris kr 100. (Porto i tillegg)

Sjekk de lokale utslippene

Snart kan du sjekke utslippene fra samtlige store norske bedrifter på nettet. Norge er blant de første land i verden som tilbyr en slik tjeneste.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Prosjektet heter foreløpig "Bedriftsdata på nettet" og går i korthet ut på at utslippstallene for norske bedrifter gjøres tilgjengelig på internett.

– Vi har samlet inn data i mange år. I fjor kom det signaler fra Miljøverndepartementet om at åpenhet og kommunikasjon skulle vektlegges sterkere. Samtidig har ny teknologi gitt oss helt nye muligheter for offentliggjøring. Bedriftsdata på nettet er et resultat av dette, sier overingeniør Harald Sørby.

Mange brukergrupper

Ifølge Sørby er det mange som

vil kunne ha nytte av en slik tjeneste.

– Vi regner selvsagt med at fylker og kommuner vil benytte seg av tilbudet. Vi tror i tillegg at skoler, miljøorganisasjoner, studenter, journalister, borettslag og bedriftsorganisasjoner vil kunne ha nytte av dette, sier han.

SFT sitter med om lag tusen utslippstillatelser i Norge. Også landets fylkesmenn sitter på en del tillatelser og etter hvert er det meningen at også disse skal legges ut på nettet.

Bedriftene er delt inn i kategorier fra en til fire. Bedriftene i kategori en, to og tre har størst forurensningspotensial, og er pålagt såkalt egenrapportering av

utslipp til vann og luft, samt avfall. Det er disse bedriftene som nå blir lagt ut. Til sammen dreier det seg om rundt fem hundre bedrifter.

Avfallsdata kommer

Norge er blant de første land i verden som presenterer bedrifters utslippsdata for allmennheten. Blant annet har England, Australia og USA gjennomført tilsvarende opplegg. Ifølge Sørby er det bedriftene selv som har ansvaret for å levere korrekte utslippstall gjennom egenrapporteringen.

Senere er det meningen at også bedriftenes avfallsdata skal offentliggjøres.

NNV stilte ikke opp

SFT er skuffet over Naturvernforbundet i forbindelse med utformingen av "Bedriftsdata på nettet". Organisasjonen var invitert med i arbeidet og takket ja, men stilte ikke opp.

– Ja, det var beklagelig. Vi ville gjerne ha med Naturvernforbundet. De svarte ja, men kom aldri på møtene. Etter hvert ble det for sent å finne en annen miljøorganisasjon som kunne fylle plassen, sier Sørby.

– Vi kan bare beklage dette. Vi hadde svært mange henvendelser på den tiden og maktet ikke å følge opp det vi hadde lovet, sier generalsekretær Jørund Ubøe Soma i en kommentar. ■

Greenpeace slipper erstatningskrav

Byretten i Lund har avvist et erstatningskrav på nærmere 720 000 svenske kroner mot Greenpeace. Kravet var reist av atomkraftverket Barsebäck etter en

aksjon mot kraftverket, skriver avisen Information. Norske Statkraft er en av atomkraftverkets største eiere. ■

Hvordan bør vi forvalte torsken?

Mens trålerne fortsetter å fiske småfisk i Barentshavet opplever kystsamfunnene ressurskrise for tredje gang på få tiår. Dette skjer på tross av at kunnskapen om hvordan denne ressursen bør forvaltes har vært kjent siden tidlig på 1970-tallet.

Et mer forsiktig uttak, spesielt av småfisk vil sikre oss mot slike ressurskriser og gi et langt høyere langtidsutbytte. Norge og Russland taper rundt 10 milliarder kroner i året i eksportinntekter på denne kortsiktige politikken.

Likevel domineres debatten av et lite knippe næringsaktører. Med heftet "Hvordan bør vi forvalte torsken" vil vi bidra til at flere kan delta i debatten. Heftet gir en lettfattelig innføring i forskernes beregningsmetoder og torskens økologi og økonomi.

Heftet koster 100 kroner for ikke-medlemmer og 70 kroner for medlemmer og kan bestilles fra:

Barentshavkontoret i
Norges Naturvernforbund
8285 Leines
faks 75778474
tlf. 75778410

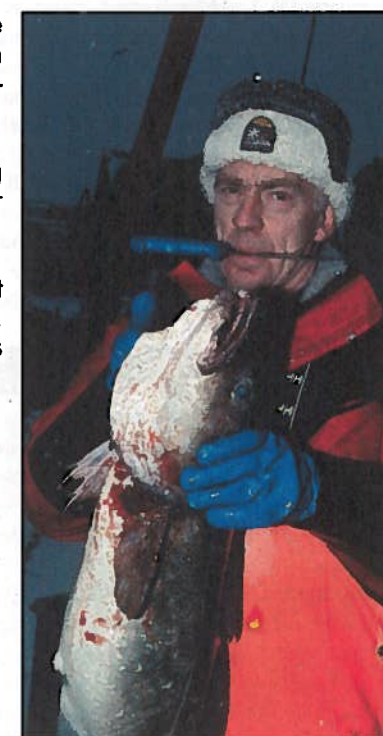
Jeg bestiller ____eks av heftet
"Hvordan bør vi forvalte torsken?"

Navn:.....

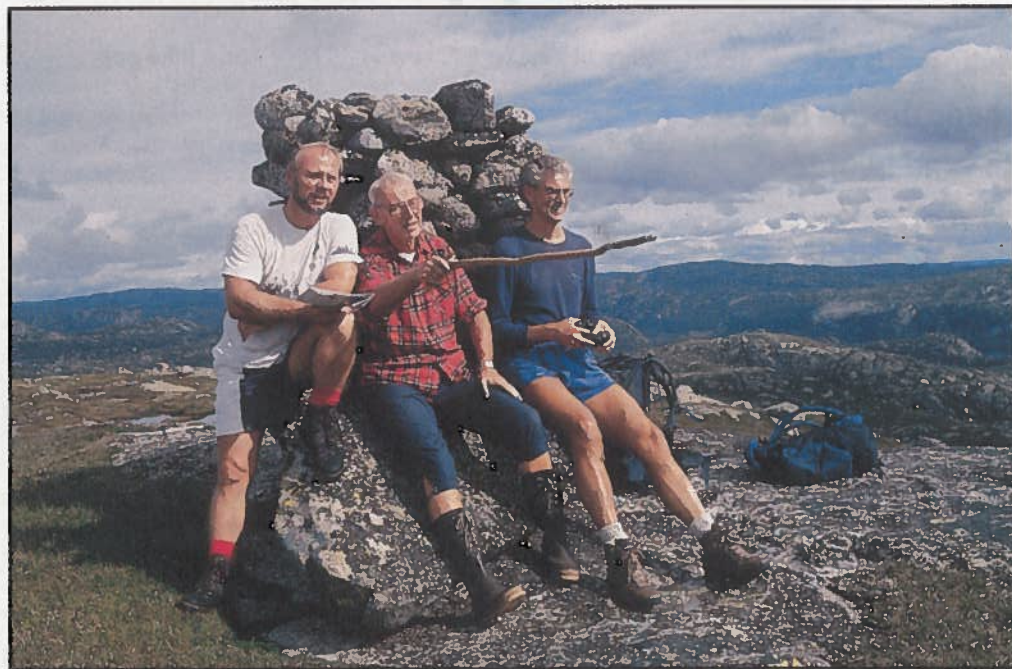
Adresse:.....

Postnr./sted:.....

____er medlem av Norges Naturvernforbund

Endelig seier for Egelandssdal

I 20 år har Rolv Egelandssdal (i midten) har vist vei i kampen for vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane. (Foto: Kjell Helle Olsen)

I 20 år har Rolv Egelandssdal kjempet for å verne Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane. Regjeringen har nå bestemt at områdene skal vernes.

Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane dekker et areal på om lag 2346 kvadratkilometer og er det nest største verneområdet i Norge etter Hardangervidda. Landskapsvernet sikrer området mot inngrep som i vesentlig grad kan endre landskapets karakter. Aktiviteter som allerede finnes i området får fortsette som før. I tillegg har regjeringen opprettet et 40 kvadratkilometer stort biotopvernområde i Steinsbuskardet – Hisdal. Biotopvern skal sikre hele livsmiljøet for planter og dyrearter som lever der.

– Vi er litt skuffet over at områdene ikke har fått nasjonalparkstatus. Dette har vært en forutsetning hele veien, og jeg regner med at nasjonalparkstatusen har forsvunnet i en politisk byttehandel med områder i sør, sier Rolv Egelandssdal i Naturvernforbundet i Rogaland. Egelandssdal har jobbet for å verne Setesdal Vesthei i over 20 år, og i 1997 ble han utnevnt til æresmedlem i Naturvernforbundet. Til tross for at områdene ikke fikk nasjonalparkstatus, er han brukbart fornøyd.

vern, er Egelandssdal svært skeptisk til at kommunene nå blir satt til å forvalte området.

– For at kommunene skal kunne forvalte skikkelig krever dette at de har en viss kompetanse. Når vi har sett hva slags utspill de kommunene som har vært i mot vern har hatt tidligere i prosessen, er vi svært skeptiske når de over natten plutselig skal stå for forvaltningen, sier han.

Mye gått tapt

– Det har tatt over 20 år å få vedtatt vern. Har det skjedd ting i denne tiden som har redusert verdiene i området?

– Ja, det har nok dessverre det. Det har skjedd inngrep hele veien. Man kan si at området har blitt spist godt av i kantene. Mye er tapt, men for all del – det er mye igjen også. I dag er vi glade og veldig godt fornøyd, slår Egelandssdal fast.

– Hva har dere lært av denne saken?

– Hmm, det var et godt spørsmål, svarer Egelandssdal og blir stille før han fortsetter:

– Det er viktig å stå på for det man virkelig tror på. Det har vært vanskelig å få aksept for at områder sør for de sentrale fjellstrøk er bra nok for vern. Mange ganger har det følt håpløst, men i det lange løp har det like vel vist seg mulig å få det til.

Vanskelig kamp

– Tross alt har et veldig stort område blitt sikret mot flere inngrep. Det er vi absolutt glade for. Det har vært en vanskelig kamp med sterke grunneierforeninger som motstandere, sier Egelandssdal.

Han forteller at den største lokale motstanden har vært i kommunene på Setesdal-siden, mens folk i de fleste kommunene på Rogaland-siden har innsett at vern er fornuftig. Med bakgrunn i det store engasjementet mot

Foreslått allerede i 1926

Allerede i 1926 foreslo lederen av Naturfredningsforeningen, oberstløytnant K. G. Gleditsch, at Setesdal Vesthei måtte bli

nasjonalpark. Naturfredningsforeningen har siden blitt Naturvernforbundet. Gleditsch jobbet for Kartvesenet.

Naturvernere på ny sommerturné

Mens fotballandslaget forsvarer nasjonens ære i Nederland og Belgia, skal Norges Naturvernforbund reise rundt og gi folk et mer fornuftig forhold til søppel og avfall.

To somre på rad har Naturvernforbundet vært på tokt langs kysten med båt. Også i år legger naturvernere ut på turné, men opplegget blir annerledes denne gangen. Båten er lagt til kai og i stedet reiser naturvernere på innlandsturné med kollektivtransport. Det vil altså si tog, buss – og i et tilfelle båt.

– Hva er grunnen til at dere velger et annet opplegg i år?

– Årets turné er lagt til innlandet fordi lokallagene ønsker et alternativ til sommertoktet som har vært langs kysten de to siste åra, sier prosjektmedarbeider Håvard Kjerkol i Naturvernforbundet.

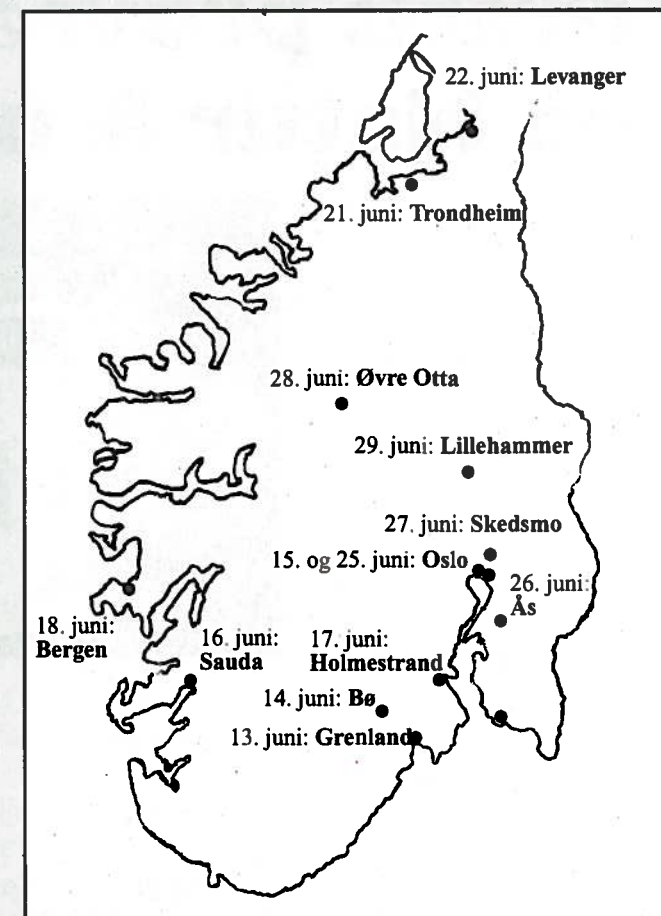
Sykkeldag i Bergen

Sammen med fagkonsulent Christine Anderson skal Kjerkol reise rundt med Sommerpatrul-

jen 2000 i tre uker. Turnéstart er allerede tirsdag 13. juni, samme dag som landslaget EM-debuterer mot Spania. Alle Naturvernforbundets lokallag har fått tilbud om å være med, og 12 lag i ni forskjellige fylker har takket ja. Tema for patruljen er energi og avfall, noe som ifølge Christine Anderson engasjerer alle. "Spar energi, spar ressurser", er budskapet de vil selge i løpet av de tre hektiske ukene. I tillegg til Anderson og Kjerkol vil generalsekretær Jørund Ubøe Soma, Steinar Alsos og Tore Brænd fra sekretariatet være med på enkelte arrangementer.

– Hva skal Sommerpatruljen 2000 gjøre?

– I og med at lokallagene har bestemt regionen, blir det mye forskjellig. I Bergen blir det sykkel, i Trondheim skal det

Naturvernforbundets turnérute sommeren 2000

deles ut miljøpris og i Grenland blir det paneldebatt med stortingsrepresentant Bent Hegna (Ap) og folk fra Hydro. Dessuten blir det natursti, rebusløp og seminarer, sier Anderson.

Vil motivere lokallagene

– Hvilke forventninger har dere til toktet?

– Det blir veldig forskjellig innfallsvinkler til saker under Sommerpatruljen. Noen steder fokuseres det på husholdninger,

andre steder på industri og det offentlige. Hvem vi når ut med budskapet til, vil dermed variere, sier Kjerkol.

Begge er enige om at deres hovedjobb er å dra i gang og motivere lokallagene til videre innsats.

– Dette er i hvert fall en anledning til å gjøre noe i lagene. Kanskje vi kan vekke til live gammelt engasjement, sier Anderson.

Verveuke i Naturvernforbundet

Naturvernforbundet intensiverer arbeidet med å verve nye medlemmer. Blant flere tiltak skal det arrangeres verveuke 11. til 17. september. Målet er at størst mulig del av organisasjonen setter av uken til verveaktivitet i sine lokal- og fylkeslag.

Målet for kampanjen er å stanse den tilbakegangen i

medlemstall. Naturvernforbundet har hatt de seneste årene. Hovedproblemet ser ut til å være at inngangen av nye medlemmer er for liten, heller enn at avgangen er for stor.

Spørsmål og bestilling av materiell kan rettes til organisasjonskonsulent Steinar Alsos, på telefon 22 40 24 03, eller e-post: steinar@naturvern.no.

Hva skjer i Norges Naturvernforbund sommeren 2000

Sykkeldagen 18. juni i Bergen

Variert program med bl.a. konkurranser, show, sykkelturner, utstillinger og oppvisning på sykkel. Arrangør: NVH m. fl. Kontakt: Naturvernforbundet Hordaland, tlf: 55313851.

Vassdragstreff Sauda 30. juni - 2. juli

Vi reiser fra Haugesund til Sauda på fredagskvelden. Lørdag og søndag blir det tur langs de utbyggingstruede vassdragene og vernegruppa forteller hvor saken står. Retur til Haugesund på søndag ettermiddag. Overnatting i hytter.

Kontakt: Vernegruppa for Saudavassdragene v/Ole Martin Lund, tlf: 55 32 22 30 (a) eller e-post: vernegruppa@sauda.online.no

Slåttekurs 6.-9. juli

Frammøte 6. juli kl. 16 - 18 på Solsetra i Nedre Eiker kommune. Kontakt: Naturvernforbundet i Buskerud, 3322 Darbu, tlf: 32 75 05 04. E-post: mesthovind@c2i.net

Slåtteglide lørdag 8. juli

på Ryghsetra kl. 13-17. Mulighet for å bruke

ljà og rive, vandringer i enga og et vakker kulturlandskap, sosialt samvær, mm. Enkel servering.

Øvre Otta 5.-6. august

vassdragstreff i Skjåk med orientering om de nye utbyggingsplanene. Sosial tilstelning på lørdagskvelden. Kontakt: Vern Øvre Otta v/Per Steinar Løkken, tlf: 61 21 42 58.

Saltfjelltreff 11.-13. august

avvikles i Beiam. Oppdatering om utbyggings-

planene for Beiarvassdraget og de andre vassdragene på Saltfjellet. Bål og sang på lørdagskvelden og rikelig anledning til å oppleve kontrastrik nordlandsnatur. Kontakt: Gaute Dahl, tlf: 95 90 72 89.

Bloenergiseminar 31. august

Arrangører: Knarvik-mila, Naturvernforbundet Hordaland m.fl. Kontakt: NVH, tlf: 55 31 38 51.

Energi- og miljøseminar 1. september

Arrangører: Knarvik-mila og Naturvernfor-

bundet Hordaland, tlf: 55 31 38 51.

Treningsleir for naturvernere 22.-24. september

På hytte i Oslomarka. Kontakt: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, tlf: 22 38 35 20.

Studentseminar i Bergensområdet 29. september - 1. oktober

Arrangører: Natur og Ungdom og Naturvernforbundet. Kontakt: Natur og Ungdom, tlf: 23 32 74 00.

Lokallagssamling september-oktober

Arrangør: Naturvernforbundet Hordaland, tlf: 55 31 38 51.

Natur & miljø

Kommer i siste halvdel av september.

Energi-seminar på Hadeland 20. oktober

Arrangør: Naturvernforbundet i Oppland. Tlf: 613 23 513 eller 611 77 513 (kveld). E-post: tho-klev@online.no

Gratis prøveabonnement på Natur & miljø Bulletin

Nå har du sjansen til å få Natur & miljø Bulletin gratis fra august til oktober.

Norges ledende miljøavis kommer hver 14. dag, med unntak av juli måned. I tillegg gir vi ut fire omfattende tema-bulletiner i løpet av året.

Vi gir deg nyheter og kunnskaper om nasjonale og internasjonale miljøspørsmål. Kortfattet, poengtert og uten utenomstakk. Vi presenterer faktiske forhold og veldokumentert bakgrunnsinformasjon slik at du selv kan danne deg en mening om aktuelle miljø saker.

Vi tilbyr prøveabonnement for å gjøre nye personer kjent med Natur & miljø Bulletin. Tilbudet gjelder derfor kun de som ikke allerede abonnerer.

Ja takk, send meg Natur & miljø Bulletin gratis ut oktober. Når prøveperioden nærmer seg slutten vil jeg motta et uforpliktende tilbud om å fortsette abonnementet.

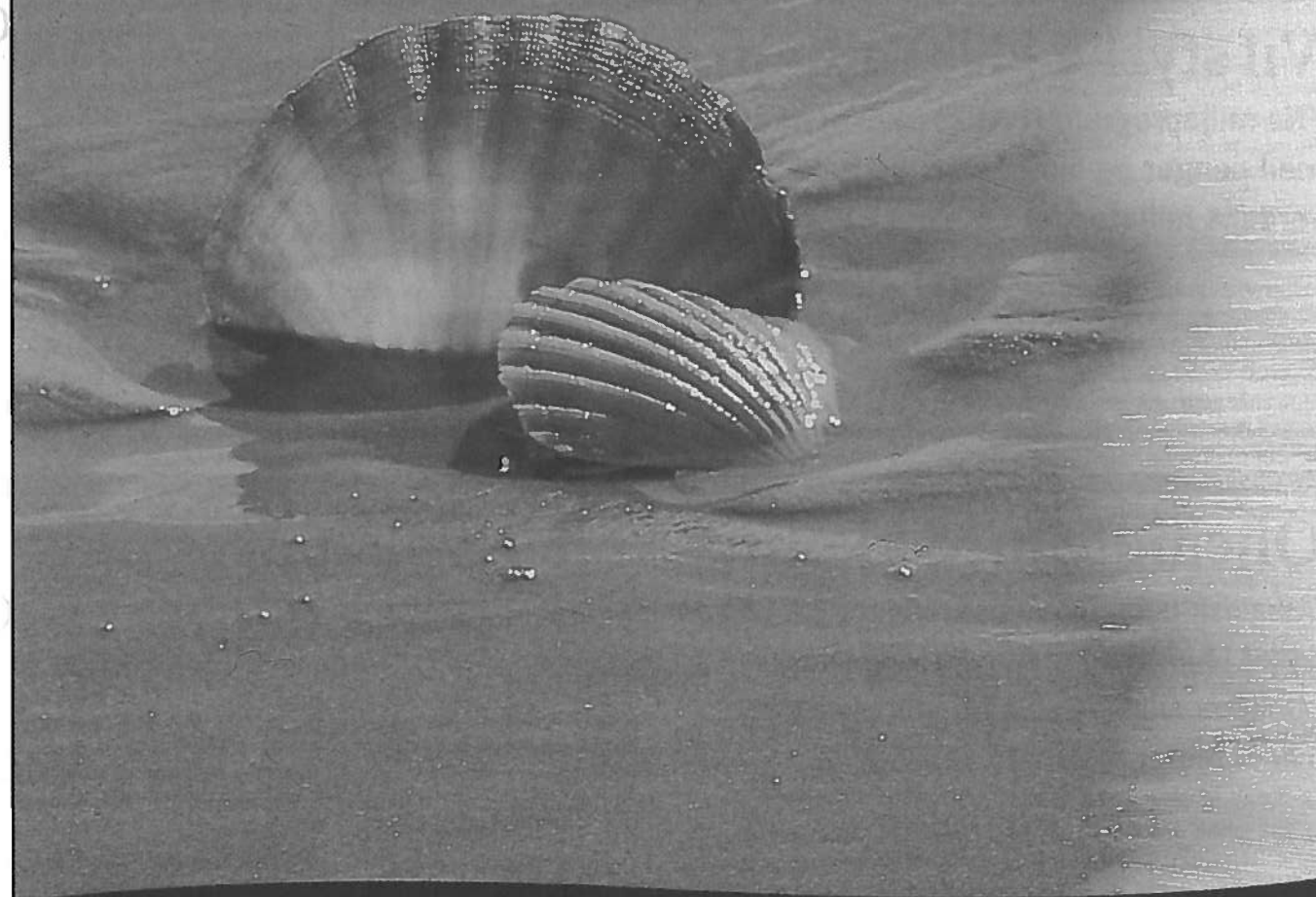
Fyll ut og legg slippen
i postkassa, eller send den
på faks nr. 22 40 24 10.
E-post:
redaksjonen@naturvern.no

Navn:.....
Adresse:.....
Postnummer:.....
Poststed:.....

porto

N&M Bulletin
Boks 342 Sentrum
0101 OSLO

A/S Norske Shell deltar i alle ledd av norsk oljevirksomhet

A/S Norske Shells aktiviteter omfatter alt fra undersøkelse og produksjon til raffinering, forsyning, markedsføring og distribusjon. Selskapet har deltatt aktivt i leting etter olje og gass på den norske kontinentalsokkelen siden de første seismiske undersøkelsene ble foretatt i 1964.

HELE VEIEN

Grønn flaskehals for nye EU-land

Tolv europeiske land søker om EU-medlemskap. For de tidligere østblokk-landene er miljøkravene beinharde.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

– Vi ba om hundre prosents innsats – ikke 90, sa en usedvanlig skarp miljøkommissær i EU, Margot Wallström, da hun besøkte Tsjekkia nylig. Wallström

la ikke skjul på at landet måtte skjerpe miljøinnsatsen betydelig dersom tsjekkerne skal bli medlem av EU.

Nettopp miljøkravene kan vise seg som den største bøygen for de fleste av dagens tolv søkerland. I øyeblikket søker

Estland, Latvia, Litauen, Polen, Ungarn, Tsjekkia, Slovakia, Romania, Bulgaria, Malta og Kypros om medlemskap. De tolv landene er i ulike faser av forhandlingene som er delt inn i hovedtemaer, hvorav miljø er ett av dem.

Har ikke penger

– Miljøspørsmål er helt klart et av de vanskeligste temaene i forhandlingsfasen. Søkerlandene må rette seg etter EUs felles lov-

givning, og for de fleste av disse landene står det ikke så bra til på miljøområdet, sier informasjonsleder ved Europakommisjonens kontor i Oslo, Tore Myhre, til N&M Bulletin.

Miljøkravene koster søkerlandene mye penger. Penger de i mange tilfeller ikke har. EU har derfor gått inn i omfattende samarbeidsavtaler med hvert enkelt søkerland.

– Det dreier seg både om økonomisk og teknisk bistand og det er store summer det er snakk om. Bare det å legge ned eller oppgradere gamle kjernekraftverk er svært dyrt, sier Myhre.

Opptak i 2004?

Likevel er ikke alle søkerlandene fornøyd. Verken med bistanden eller tempoet søknadene blir behandlet i. Ettersom hvert lands søknad blir behandlet isolert har det så langt vært vanskelig å få noe eksakt tidspunkt for opptak av nye land. Trolig vil de første søkerlandene bli tatt opp i løpet av 2004.

Vil styrke FNs miljøprogram

FNs miljøprogram (UNEP) skal styrkes med penger og innflytelse, vedtok verdens miljøtopper i Malmö.

Miljøvernministre og andre representanter fra 132 land møttes i Malmö 29. til 31. mai. Etter en lang natt med forhandlinger ble de til slutt enige om en uttalelse. Den understreker at de rikeste

landene må gjøre mer for å oppfylle internasjonale miljøavtaler. I denne sammenheng viser uttalen til avtalene som ble undertegnet i Rio i 1992, blant annet konvensjonene om klima og bio-

logisk mangfold. Mange utviklingsland føler seg snytt fordi de rike landene har kuttet ned på teknisk og økonomisk bistand de lovet i Rio, skriver den danske avisen Information.

Miljøtoppene ble også enige om at FNs miljøprogram må styrkes, noe blant annet det svenske vertskapet argumenterte sterkt for. Så gjenstår det bare å se om ord blir til handling. ■

Oljemøte med kjetting, køller og pepperspray

Canadisk politi og demonstranter har begge ligget i hardtrening før olje-toppmøtet i Calgary. Olje- og energidepartementet mener møtet er ukontroversielt.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

World Petroleum Congress (WPC) arrangeres hvert tredje år. Møtet samler om lag 3000 representanter fra hele verden, og er først og fremst møteplass og utstillingsvindu for industrien. Her taler Saudi Arabias kongelige sammen med konsernsjef Olav Fjell i Statoil. Blant annet

slagmark i Calgary i år. Økt interesse for global rettferdighet og voldsom oppslutning og oppmerksomhet under WTO-toppmøtet i Seattle i fjor, gjør at den tidligere OL-byen Calgary har vært i hjelpenn i måneder før WPC-møtet. At økt liberalisering av energimarkedet er et av hovedtemaene på møtet, har bidratt til å øke temperaturen.

Treningsleir for demonstranter

– Vi ønsker rett og slett å koste dem så mye penger som mulig, sier organisasjonssjef Allen

Keane på Co-Motion treningsleir for demonstranter noen mil sør for Calgary, til avisen The Calgary Sun. Under treningsoppholdet får demonstrantene opplæring i blokadabygging og byklatrering. Det arrangeres rollespill og tas små avstikkere til et lite prøveboringsfelt Shell har i nærheten slik at blokadene kan prøves ut i praksis. Femten forskjellige arbeidsgrupper fokuserer på et hvert tenkelig aspekt innen miljøaktivisme – unntatt vold. Demonstrantene blir derimot trent til å tåle smerte fra politiets side.

– De (politiet) vil prøve å skade dere. Det må dere være forberedt på, sier Keane til sine elever, og viser til at politiet bruker såkalte smertegrep for å bryte opp og kue demonstranter. I tillegg til køller og pepperspray.

Calgarys politistyrker har heller ikke ligget på latsiden og

er blant annet forsterket med opprørspoliti fra Albertas hovedstad Edmonton.

Lite kontroversielt møte

– Det er klart at spørsmålet om økt liberalisering av energimarkedet generelt kan virke som en rød klut for mange. Jeg kan likevel ikke se at denne konferansen har store kontroversielle slag-skygger. WPC er først og fremst et møte- og skueplass for industrien, sier førstekonulent i Olje- og energidepartementet, Torgeir Knutsen til N&M Bulletin.

Han ser imidlertid ikke bort fra at all viraken etter WTO-møtet i Seattle har bidratt til å øke spenningsnivået.

Fra politisk hold stiller Norge med en statssekretær på WPC-møtet i Calgary. Møtet varer fra 11. til 15. juni. ■

Økt skipstrafikk truer Arktis

Skipstrafikken i Arktis øker. Forurensende utslipp og fare for ulykker står øverst på trussel-listen.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

5. til 8. juni møttes de åtte landene med grense mot Arktis i København for å diskutere miljøtrusler knyttet til skipsfarten i arktiske strøk. Arbeidsgruppen for beskyttelse av det arktiske miljø er opprettet av Arktisk Råd.

Økende trafikk

Stadig mer av skipstrafikken går gjennom de nordlige havrutene. I tillegg ventes trafikken i Arktis å øke som følge av olje- og gass-

utvinning i Barentshavet og russiske områder.

Et arbeidsdokument fra det norske Sjøfartsdirektoratet viser at trusselene blir flere i fremtiden.

Øverst på lista står faren for båtulykker og utslipp fra havner. Arbeidsgruppen frykter utslipp av olje og annen last i de sårbare naturområdene.

I dag er slike ulykker sjeldne, men faren øker på grunn av økt trafikk, ikke minst i områder med mye is. Et mulig tiltak er derfor å redusere aktiviteten i

perioder naturen er spesielt sårbar, og i perioder med mye is. Eskorte med isbrytere er også en mulighet i sistnevnte tilfelle.

Dagens utslipp

Årlig blir mellom fire og åtte tonn av miljøgiften TBT spredd i farvannene rundt Arktis. Det utgjør 0,6 prosent av de globale utslippene. TBT har blant annet vist seg å endre kjønnsorganene til dyr.

For avfall og kloakk er anslagene høyst usikre og varierer fra 2000 til 64000 tonn. Utslipp til luft i området anslås til å være 1,5 prosent av verdensflåten totalte utslipp. Foreløpig vet man lite om hvilken effekt utslippene har på naturen i Arktis.

Sjøfartsdirektoratet lister opp

flere mulige tiltak for å redusere dagens forurensning, blant annet utbygging og forbedring av avfallsmottak på land, forbud mot TBT, regler for utslipp av ballastvann og egne selingsruter. ■

Fransk el-bil

Miljøbil Grenland har fått enerett til å markedsføre og selge Renaults elektriske bil i Norge. Kangoo Express Electric kan dermed bli en konkurrent til norskproduserte Think. Renaults el-bil har en rekkevidde på 30 mil og vil være leveringsklar ved årsskiftet, skriver Varden. ■

Lite overbevisende fra Energog

Informasjonssjef Jan Gjerde i Energog skriver om miljøvernorganisasjonene og energigjenvinning av avfall i forrige nummer av Natur & miljø Bulletin.

Innlegg

Mange av utsegnene han kommer med fortjener en kommentar. I tillegg er det en del vesentlige poeng han utelater.

Manglende dokumentasjon

Energog har gjort et poeng av at de har svært lave utslippsverdier ved sine anlegg. Faktum er at de per dags dato ikke har vist at de er i stand til å greie utslippskravene ved forbrenning av usortert avfall. Ved de gjennomførte testbrenningene ved anlegget på Ranheim "misforsto" Energog tillatelsene og målte bare noen av parametrene. Viktige parametre som dioksiner, tungmetaller og TOC ble ikke målt, og for enkelte av de målte komponentene ligger Energog hårfint under utslippskravet - ikke 80 - 90 prosent under slik de liker å framstille det.

Jan Gjerde har gjentatte ganger hevdet at utslippene ikke avhenger av type avfall som bren-

nes. Dette er selvfølgelig ikke tilfellet. Utslipp av for eksempel dioksiner forutsetter at man har puttet klor inn i ovnen. Dette unngår man i stor grad hvis man på forhånd sorterer ut matavfall og klorholdig plast (PVC).

Rett avfall til rett anlegg

Det som kanskje er det viktigste poenget, er imidlertid at de ulike fraksjonene skal behandles på best mulig måte. Matavfall har for eksempel ingenting i et forbrenningsanlegg å gjøre. Det gir så godt som ingen varmegevinst og fører kun til problemer knyttet til utslipp. Alternativene er ikke enten deponi eller forbrenning som Gjerde synes å mene. Riktig svar er at man må ta vare på disse ressursene i form av kompostering eller forproduksjon.

Tilsvarende er det med papir. For få år tilbake var det stor motstand i enkelte kretser mot utsortering av papir. Etter at Norske Skog fikk i gang sitt anlegg på Skogn, unngår de nå import av tømmer fra for eksempel Russland (og sparer dermed store mengder transport) og har redusert energiforbruket med omtrent

250 GWh. Man må ikke nødvendigvis produsere ny energi for å få et positivt energiregnskap - det er minst like effektivt å spare. Tilsvarende gevinster kan oppnås for plastgjenvinning dersom ikke forbrenningsanleggene hindrer en langsiktig utvikling på dette feltet.

Når disse fraksjonene er sortert ut, er det snart kun en del produksjons- og rivningsavfall som gjenstår å brenne siden ikke engang Energog kan produsere energi gjennom å brenne blikkbokser og keramikk. Og da er vi i ferd med å nærme oss det som er Naturvernforbundets poeng - enkelte fraksjoner både kan og bør brennes, men man må være sikre på at det er de riktige. Dette forutsetter sortering. Det er viktig å poengtere at det ikke i første rekke er teknologien til Energog vi har stilt oss kritisk til, men at den brukes ukritisk til å brenne alt som brennes kan.

For store anlegg

Et annet poeng Gjerde har er at de bygger små desentraliserte anlegg som bruker avfallet lokalt. Påstanden faller på sin egen uri-

melighet. Energog sitt anlegg på Averøy på Nordmøre får tilkjørt avfall fra blant annet Lom og Skjåk langt nede i Gudbrandsdalen. Det er nok kun Energog som mener dette er "lokal utnyttelse".

Til slutt gjør Gjerde et retorisk poeng av at det er merkelig at miljøorganisasjonene er splittet i en sak som dette, og mener det er vanskelig å skjønne. For min del er det vanskelig å skjønne hvordan han kan se på miljøorganisasjonene som splittet. Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Greenpeace, Miljøvernforbundet, Miljøheimevernet og Framtiden i Våre Hender har alle gått ut mot brenning av usortert avfall. Disse organisasjonene har jobbet helhetlig og langsiktig med avfallsproblematikk over en årrekke. Med et slikt perspektiv er det umulig å komme til en annen konklusjon enn at Energog per i dag ikke tilbyr noen god løsning på avfallsproblemen.

Ottar Michelsen,
sentralstyremedlem
i Naturvernforbundet

Sommer på grønn resept

Flergangsgrill, og opplevelsesferie i nærområdene er bra, mener Miljøheimervernet. I tillegg bør du holde St. Hans-bålet fritt for trykkipregnert trevirke – alt annet er direkte livsfarlig, ifølge SFT.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

I løpet av sommeren skal vi nordmenn svi av omlag 700 000 engangsgriller. Til sammen gir dette produktet alene om lag tre tusen kubikkmeter søppel. I tillegg er engangsgrillen det mest brannfarlige vi kan svi av en wienpølse på og svimerker etter de populære aluminiumsbaljene finnes overalt i parker, på brygger og lignende. Oslofjordens Friluftsråd har foreslått panteordning på engangsgriller. Miljøheimervernets leder, Dag Endal, mener vi bør kutte ut hele produktet.

– En vanlig flergangsgrill er bedre og billigere. En annen mulighet er å bruke etablerte grillplasser som finnes på mange utfartssteder. Må man på død og liv bruke engangsgrill så går det i

det minste an å bruke dem flere ganger – de blir jo ikke ødelagt, sier han.

Lengst er ikke nødvendigvis best

Endal vil ha oss til å forbruke litt mindre ressurser i sommerferien. Han mener det finnes mange gode alternativer til å la ungene sitte åtte timer i bilen.

– Reisevaner er viktige. Det er ikke nødvendigvis slik at lengst er best. For barn kan ferie i nærområdene være vel så artig, og her er sykkelferie et glimrende alternativ. Krabbefiske og meitestang er et godt alternativ til en dags slit på Tusenfryd, sier han.

Dersom du ønsker å glede en

du er glad i med en sommeropplevelse har Miljøheimervernet ressursvennlige gavekort til sommerbruk. Gavekortene består av ikke-materielle gaver og tjenester og Miljøheimervernets leder anbefaler spesielt "Fellesopplevelser i sommernatten", uten å gi noen ytterligere innholdsdeklarasjon på produktet.

Riktige hagemøbler.

At man skal holde seg unna tropisk trevirke ved innkjøp av hagemøbler har vel de fleste hørt, men ikke alle har skjønnet det. Ifølge Endal selges slike møbler stadig i stort omfang. Miljøbevisste kunder bør velge andre, fortrinnsvis nordiske, treslag.

Den som absolutt må ha tropisk tømmer bør i det minste sjekke at produktene har det internasjonale FSC-merket. Det betyr at de er miljø-godkjent av Forest Stewardship Council, sier han.

Giftige bål

Brenning av trykkipregnert trevirke er svært farlig og strengt

forbudt i Norge. Likevel finner mye slikt virke veien til for eksempel St. Hans-bålet når folk river gamle brygger eller rydder opp i restene etter siste terrasseprosjekt på hytta.

Morten Helle i SFT tror ikke folk er klar over hvilke farer de utsetter seg for. Trykkipregnert trevirke inneholder blant annet stoffet arsen. Ved brenning blir dette til arsenikk.

– Et tidels gram arsenikk er dødelig for et voksent menneske, sier han til Oppland Arbeiderblad.

Et annet problem som oppstår ved brenning ved kysten og ved ferskvann er at arsenikken forsvinner ut i vannet. Legges trykkipregnert trevirke på St. Hans-bålet ved Mjøsas bredder går deler av giften rett i drikkevannskilden til tusener av mennesker ved første regnskyll. En del blir også værende igjen i asken og kan forgifte barn som leker. Som om ikke dette var nok; røyken fra et bål med trykkipregnert trevirke er svært skadelig. ■

Kalenderen

15. - 16. juni: Friluftskonferanse i Sarpsborg. Arr: Oslofjordens Friluftsråd, tlf: 67 55 49 90.

15. - 18. juni: Internasjonal konferanse om utdanning innenfor fornybare energikilder, Universitetet i Oslo. Arr: Vest-Telemark Ressurssenter, tlf: 35 07 91 00.

16. - 18. juni: Messe for fiskere, jegere og friluftsfolk, Kristiansand. Arr: Game & Conservation, tlf: 66 77 60 90.

31. juli - 5 august: Natur og Ungdoms (NU) sommerleir på Risøya i Aust-Agder. Arr: NU, tlf: 23 32 74 00.

24. - 29. juli: Sommerleir på Erga Gård i Rogaland. Arr: Ingvald Erga, tlf: 51 42 81 22.

5. - 13. august: Anti-atom-sykkeltur, Malmø, Sverige. Arr: Barsebäckoffensiv, tlf: +46 042 13 83 29.

5. - 7. september: Kurs i permakultur på Erga Gård. Arr:

Ingvald Erga, tlf: 51 42 81 22.

14. oktober: Dagsseminar i Trondheim med tema som genmanipulering, globalisering, forbrukerne og maten. Arr: Trygg Mat-alliansen. Tlf: 915 55 983.

18. - 20. november: Konferanse om industriens strategi og tiltak for bærekraftig utvikling, Aalborg, Danmark. Arr: Euro Environment Secretariat: +45 99 35 55 55.

HALDEN KOMMUNE
TEKN. DRIFT
aktivt og mangfoldig
miljøarbeid

LILLEHAMMER KOMMUNE
Kommunen med vernet kulturlandskap
og bygningsmiljø, rent vann og kilde-
sortering.